

padla solna poraba na 6 klgr. na človeka in leto. Ko so pozneje podvojili ceno soli na 40 cent., padla je poraba na 3 $\frac{1}{2}$ kilogr. in ko so leta 1848. zopet na Francoskem znižali ceno soli na 10 cent, poskočila je solna poraba zopet na 9 kilogramov.

Da je cela zbornica soglasno pritrdila predlogu kmetijskega odbora, je dobro znamenje. Morda se vendar naša državna finančna uprava odloči za toliko potrebno živinsko sol ter da bo resno pretresala celo vprašanje znižanja cene soli ter tudi postala podvzeta in izkristila neizmerne zaklade kajievih soli, katere bodo v veliko pomoč našim pešajočim zemljiščem.

Temu pristavimo še končno, kar smo čitali iz obravnav, ki so se v državni zbornici te dni vršile glede draginje govejega mesa v velikem Dunaju, ter so poslanci Dunajski zahtevali, da se zopet odpre vhod Rumunski živini, ker Dunaj hoče imeti meso od pitanih volov; takih pa avstrijski živinorejci premalo izrede.

Naj bi tedaj državna vlada, — če ji je resno na tem, da se zboljša naša govedoreja, da bo res zamogla zadoštovati zahtevam, katere osobito velika mesta in posebno pa inozemstvo n. pr. Nemčija od klavne živine zahtevajo, — vse storila, da se pitanje govede pri nas vendno bolje razvija, k temu pa je redno pokladanje soli neobhodno potrebno, ker neverjetno pospešuje sol prebavanje, s tem pa odebelenje ali pitanje govede.

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

Kinovci po andskih gozdih. Povest kinovega lubja v zdravilstvu.

(Konec.)

Prav zato, ker so jezuviti kinov prašek širili in priporočali, ustajali so protestantski zdravniki proti njemu, ali kmalu so morali umolkniti. Glas o novem leku je šel po vseh pokrajinah, in 1658. l. je bilo kinovega lubja že na trgu Antverpskem. Kmalu potem se je toliko lubja v Evropo navozilo, da so 1664. l. udarili v Lionu col 3 novčičev na funt lubja. Celo stoletje je prešlo, odkar se je kinovo lubje v Evropi udomačilo, a znanstveni svet ni znal, kakošno je drevo, ki nam ta dragoceni lek poklanja. Šele francoski matematik La Condamine, ki je v Ameriki bival z znanstveno ekspedicijo za merjenje geografskih širin, popisal nam je prvi kinovce. Za njim so ustajali potniki, kateri so več in več novih kinovcev našli ter jih tudi popisali, na pr. Jussieu, Bonpland St. Hilaire in Weddell. Kakor se doigo ni vedelo, od kakošne rastline je to lekovito lubje, tako se tudi ni vedelo, kako telo se nahaja v lubju, katero nam mrzlico preganja. Šele 1820. l. sta odkrila Pelletier in Caventon, da se v kinovem lubju nahajata dve telesi, kateri mrzlico preganjata, eno sta nazvala „kinin“, eno „cinhonin“. Zasedila sta, da se kinin in cinhouin nahajata v lubju vsakega kinovca,

samo da je množina enega in drugega telesa različna, kakor je drevo staro, ali katere vrste je. Znanstvena iziskovanja so pokazala nadalje, da kinin in cinhonin preganjata mrzlico, ali da je delovanje mnogo kinina močnejše in gotovejše, in od slej so začeli v trgovini in prometu najbolje ceniti tisto lubje, v katerem je več kinina. Od slej niso več mrzlice preganjali s samim lubjem, nego so iz lubja jemali kinin.

Kakor smo že omenili, kinovcev je do 19 vrst. Ta drevesa najraje posamezna stoje po gozdu mej drugimi drevesi, redkokje jih je po več skup dobiti. Vedno zeleni gozdi, po katerih kinovci stoje, vlečejo se po Venezueli, Novej Granadi, Ekvadoru, Peruvanskem in Boliviji. Ta pas, po katerem so kinovci razsuti, vleče se 700 milj daleč. V sredi je ta pas najširji, proti koncema se pa zelo zožuje. V gošči nevešče oko težko zadene kinovca, ali delavci, kateri sekajo kinovce, umejo po nenavadnem rudečkastem svetlikanju krošnje najti v najgostejšem gozdu dragoceno drevo. Kedar drevo najdejo, posekajo je delavci tik korenin, in potem oklestijo. Ko deblo in veje malo poléže, ogulijo jih. Lubje z vej se suši na solncu, dokler se ne zvije. Široke kosove od debla suše samo malo časa na solncu, potem jih zložijo na kupe in obložijo s kamenjem, da jih veter suši. Posušeno lubje znosijo v mesto, kjer je po dobroti in boji razdele, zamotajo v živalske kože, ali zložijo v lesene škrinje, in pošljejo na trg. V mnogih krajih ne suše več lubja na solncu, nego je spravijo koj pod streho, da se od vetra posuši. To ravnanje je dosta boljše, ker se kinin v lubju na žgočem solncu lahko raztvorja.

— Belo-modro-rudeča je bila vedno barva dežele kranjske od najstarejših časov do današnjega dne. Pač je cesar Friderik IV. dne 12. jan. 1463 l. grb kranjskih deželnih stanov „popravlil“. Zamenjal je namreč v njem belo barvo z rumeno ali zlato („was der von Perl ist“ naj bo „von Golde“, pravi izvirna pergamentna listina, ki leži v deželni arhivu). Ali to je veljalo le deželni stanovom (vnserer gemainen Lanndschaft in Krain). Deželne barve so ostale prvotne. To dokazujejo pa nekatere druge listine v arhivu (n. pr. dve od cesarja Maksimilijana iz l. 1494, s katerima so se potrdile Kranjcem dane svoboščine). Motvozi, ki nosijo pečate, so pri teh listinah iz belo-modro-rudeče svile. Znano je, da se barva teh motvozov ni izbirala svojevolsko, ampak oziralo se je, posebno ob tem času, na deželne barve. Ravno te prvotne kranjske barve je potrdil cesar Ferdinand I. z odlokom dvorne pisarne od dne 31. oktobra 1836. Še bolj določno pa govori razglas ministerstva notranjih zadev z dne 23. sept. 1848 (Laib. Zeitung od l. 1848., str. 599), ki določuje, da naj ostanejo za Kranjsko stare deželne barve (belo-modro-rudeča), ne pa barve deželnih stanov (zlato-modro-rudeča). Deželni stanov (katerih pa danes več nimamo) se smejo za se — pravi ta razglas — tudi v prihodnje posluževati še zgoraj omenjene svoboščine, če že ravno hočejo imeti nekaj svojega in ne